

Leerkring Burgerbegroting Lelystad 14 september

De bijeenkomst start met Daniel Giltay Veth

Veranderaar Daniël Giltay is vooral bekend van het onderzoek 'de projectencarrousel'. Hij is een expert op het gebied van verduurzaming en inbedding van succesvolle projecten. Een aantal jaren geleden deed hij in opdracht van oa het ministerie onderzoek naar succesfactoren van sociale projecten die dwars door kokers van budget, beleid en uitvoering heen uitstekende resultaten boeken. In zijn bestseller 'Het rendement van zalmgedrag' doet hij de empirisch gevonden succesfactoren uit de doeken. We kunnen de parallellen met de experimenten burgerbegroting er zo naast leggen.

Dit model bleek in de praktijk zeer goed hanteerbaar om uitspraken te doen over het verduurzamingspotentieel van projecten. Het 4 +1 model is voortgekomen uit de constatering dat: (zeer) succesvolle projecten steeds weer een aantal samenhangende kenmerken hebben:

1. Ze gebruiken overtuigend en vasthoudend een effectieve manier van werken met hun doelgroepen; een methodiek
2. De resultaten van het werk worden gemeten in termen van outcome of impact en overtuigend gepresenteerd
3. Het project is ingebed in een strategische coalitie van stakeholders
4. Worden geleid door entrepreneurs die energiek, creatief en ondernemend de activiteit leiden

+1. verduurzamingsstrategieën. Dwz dat Plus 1 dat de meerwaarde van het project in meerdere beleidsdomeinen verzilverd kan worden in een bestendigingstrategie.

Deze vier kenmerken kunnen gebruikt worden om een 'good practice' te herkennen. In werkgroepen aan de slag om de eigen burgerbegrotingsstrategien en ontwikkelingen te toetsen aan de 4+1.

Eindresultaat over all, in de woorden van Daniel Giltay Veth:

"kansrijker dan ik bij de voorbereiding dacht. Zowel de outcome-metingen als strategische coalities zijn sterker dan uit de teksten blijken. Er is . Er zijn veel steun van hogescholen en universiteiten en de methodische kant wordt door leerkringen als deze meer en meer ontwikkelt. Kijk ook verder dan alleen het ontwikkelen van een Burgerbegroting. Zie het als een fase van doorontwikkeling in het anders vormgeven van de samenleving (meer burgerregie in het publieke). Burgers bewegen zich van vrijwilligers van instanties naar sociale entrepreneurs in hun publieke domein."

Per punt:

1 Een effectieve methodische aanpak

Burgerbegroting lijkt erg gebaseerd op een ideologie. Soms vanuit de raad aangewakkerd, soms landelijk trend (terugtrekken overheid, participatieve democratie, belonen initiatief. Meerwaarde zit in de grote lokale betrokkenheid van kennis, bronnen en daardoor naast maatschappelijke winst ook financiële winst.

Het is wel “wankelmoedig” omdat doel niet helder is. Je wilt namelijk iets tov iets wat niet functioneert. Dat moet je scherp zetten omdat schipperen uiteindelijk tegen je gaat werken als het gaat om bestendigen van een aanpak

2 Resultaten meten en zichtbaar

Burgerbegroting wordt veel en voldoende beschreven in alle steden en gemeenten waar het werkt. Onderzoekers en universiteiten doen mee. Mn op lokaal niveau. Zouden het landelijk wat zichtbaarder kunnen maken.

De kunst wordt om bewoners de resultaten te laten formuleren. Richt je onderzoek vooral op burgers en niet op het beantwoorden en verantwoorden van systeem en organisatievragen. Omdat je anders de kern van Burgerbegroting mist. Het is geen systeemopknapper maar een nieuw model.

3 Stakeholders in de strategische alliantie

Zitten de bazen er bij. Is echt belangrijk. Ook de stakeholders bij burgers.

Twijfelvraag: “Je start wel vanuit de bestaande structuren maar zou je die uiteindelijk niet moeten laten veranderen/oplossen?”

De ‘macht’ in het apparaat moet in de strategische alliantie zitten.

4 Entrepeneurs

Wat als de bestaande projecttrekkers wegvallen? Stokt dan Burgerbegroting?

Gaat er om dat je vermogen hebt om productief te zijn door tegen de stroom in te zwemmen. Voelt soms zoekend en alleen. Een Leerkring heeft ook een leer en steunfunctie: samen door gaan!

Wethouders Fackeldey en Van den Heuvel van Lelystad over...

- ... Leren doorgronden van de gemeentebegroting
- ... Infographics en begrotingsapps, maar met minimaal 'gebruik' door de samenleving
- ... Jaarlijkse cursussen gemeentebegroting
- ... Over stadstafels (met meer deelname) en een begrotingsfestival 'Het Geld van Lelystad'
- <https://www.lelystad.nl/hetgeldvanlelystad>
- ... Het Collegevoorstel voor het invoeren van het pilot Burgerbegroting in LelystadHaven. Middels loting worden bewoners uitgenodigd. Zie ook <https://www.flevopost.nl/nieuws/lelystad/464253/lelystad-haven-zoekt-besteding-voor-75-000-euro.html>
- ... En de mooie zin "Als er zweetdruppels van de wijk inzitten blijft het langer in stand"

Burgerbegroting en serious gaming

We zien inmiddels bij drie burgerbegrotingsprocessen dat er een spel gebruikt wordt als deliberatieve vorm voor de agendering en (soms) de keuzes. We gaan oefenen met de spellen van Antwerpen, Breda en Oss (Geffen). **Joke Luza**, game-maker en werkzaam bij de gemeente Lelystad helpt ons daarbij en maakte onderstaande 'vergelijking'

Alle drie de spellen hebben tot doel de burger te betrekken bij de "begroting" van de gemeente. Toch zijn er ook een aantal verschillen. In de tabel hieronder doe ik een poging om wat ik heb gezien en gehoord netjes te sorteren.

	Breda	Geffen/Oss	Antwerpen (deel 2)
Deel & doel	Inventariseren verbeter ideeën	Inventariseren aandachtspunten	Verdelen middelen
Vorm	Groot vel papier icm app	Groot vel papier	Speelbord en fiches
insteek	Iedereen kan spel aanvragen en doen in de groep die hij/zij wil.	Aantal avonden met meerdere speltafels tegelijk	Aantal tafels tegelijk meerdere avonden

Simpelheid/ benodigde uitleg	Snel, vragen leiden je er door. Geen begeleiding nodig	Wel begeleiding maar vragen leiden de groepen vanzelf	Spelregels simpel en helder, vooral doen. Spelbegeleider is meer voor tijd en proces bewaking.
Kracht	Iedereen kan het doen: veel potentiële variatie in doelgroep	Tafels steken elkaar onderling ook aan	Spelelement zorgt voor discussie en energie (het gaat over de centen!)
Discussie leidt tot nieuwe ideeën?	Niet echt uitgedaagd om op de tweede laag "waarom" te komen met elkaar: ideeën gaan dan toch "los" van elkaar het bord rond. -> geen synergie tijdens de sessie.	Expliciet gevraagd om waarom in tweede stap.	Omdat onderhandelen MOET wordt er van alles uit de kast gehaald en zeker ook de WAAROM van een voorstel. MAAR wel binnen het vakje van het vakje van het project van de Gemeente...
Verbeteropties "spel"	Omslag van convergerend discussie begeleiding naar 'begrotingsverdeling' is wat abrupt. Misschien dáár iets inbrengen van fiches oid	Beseffen dat met de beginvraag de burger onbewust bijna gedwongen wordt om een bepaalde kant op te gaan -> wil je dat prima zo niet moet je dat veranderen.	Spel op zich niet, spelregels moeten in elke situatie/gemeente worden aangepast. Keuze moet gemaakt worden: waarover mogen de burgers meebesluiten etc.

Geffen (Oss)

Antwerpen

Breda

"leuk" factor	Niet echt sprankelend maar bij Breda zijn de borrel en de bitterballen het leukmaak-element: hoe aan te pakken in een andere regio? - >op maat!!	Door interactie met andere groep wel leuk. De vragen leiden je als vanzelf door de discussie met je groep.	Het onderhandelen is LEUK!
Vervolg	Alle app-vullers zitten in een groep met "wijkraden" en geïnteresseerden die bekijken de lijsten en beoordelen ze op haalbaarheid/dubbeling etc En er wordt gekeken naar combinaties van voorstellen. Deel daarna is het invullen van ... (maar daar is Breda nog niet aan toe begreep ik) Er worden meteen gemeentemedewerkers gekoppeld zodat evt al bestaande plannen versneld/aangepast kunnen worden en mensen weten wie waar over gaat.	Er ontstaat een lijst met "items" die aangepakt kunnen worden.	Er kunnen concrete voorstellen worden ingediend op de diverse uitgekozen onderwerpen tot een max van het bedrag dat is bepaald door de groepen. Ambtelijk worden deze beoordeeld en vervolgens al dan niet uitgevoerd. Alles wordt online gedeeld dus iedereen kan weten wat, waarom is gekozen.
Vraag	Hoe voorkom je "teleurstelling" (cq hoe borg je betrokkenheid en begrip)	De "lijst" gaat naar??	Komen er projecten met 'zweetdruppeltjes' uit of juist alleen "geldpomp" ideeën?
Eigenaarschap?	De app-verantwoordelijke blijft ook betrokken in natraject (en die heeft weer contact met zijn/haar groep) Ideeën worden zoveel mogelijk SAMEN uitgewerkt (burgers & bedrijven & ambtenaren)	Er komen plannen uit die ook door de burgers zelf opgepakt worden.	Het verdelen van het geld wel, in de uitvoering?? Heeft antwerpen vast kengetallen van.

Opletten op	Voorwaarde is wel dat de persoonsgegevens ingevuld worden anders kun je niet duiden wat de uitkomst is. Wat maakt het leuk in jouw regio? (hoe zorg je dat het gespeeld wordt)	Duiding: weet wat je wilt weten. Speel met taal om dat te bereiken. (voorkom woordfuiken).	Elke gemeente moet het "op maat" maken vwb de onderwerpen en de middelen. Te veel of te weinig kaders. Te weinig gaat ten koste van de simpelheid van het spel, te veel gaat ten koste aan creativiteit. Spelconcept zelf kan blijven staan.

Algemene vraag blijft:

Hoe zorg je dat de groep "komt" en meedoet?

- Wie is "de groep" (statistische info)
- Hoe groot is "de groep" die je kunt mannen?
- Hoe kom je tot een "selecte" groep?
- Hoe zorg je dat ze mee (willen en blijven) doen?
- Hoe behoud je het "vertrouwen" dat het ertoe doet wat ze leveren?

En vervolgens de vraag: WAT wil je weten?

Algemene tip:

Alle ruimte geven levert juist niets op dus kaders stellen MOET in zekere mate. Besef wat je WEL wilt weten en zorg dat de kaders dát niet in de weg staan.

Een leuk simpel spel is zo geregisseerd dat het simpel lijkt maar allerm minst is! Spelregels geven handvatten maar maak ze simpel! (geen 60 pagina's dikke spelregelbeschrijving!)

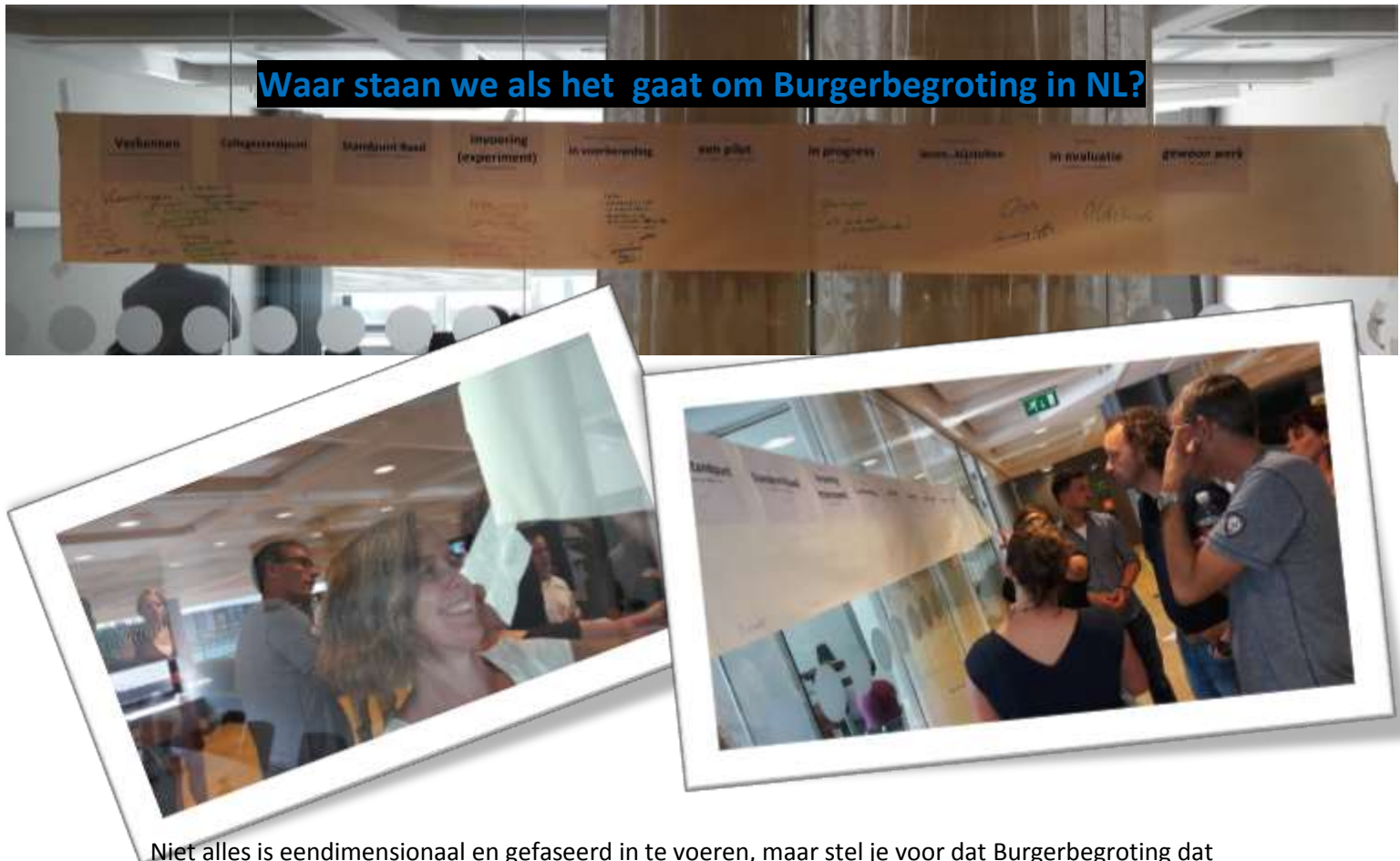
Bij elke spelregel die je wilt opstellen bedenk dan:

Wat wil ik dat er gebeurd? Als ik de spelregel NIET zou hebben zou ik er dan toch kunnen komen? Zo nee: spelregel handhaven. Zo ja hoe wordt dat bereiken versterkt? (een doel is krachtiger dan een mag niet).

Voor de kan niet denkers: wat gaat er mis als je de spelregel niet hebt? En hoe erg is dat (voor wie)? Vertrouw op de logica van mensen en het sturingsmechanisme in de groep dan kom je al een heel eind.

Terugblik

Waar staan we als het gaat om Burgerbegroting in NL?

Niet alles is eendimensionaal en gefaseerd in te voeren, maar stel je voor dat Burgerbegroting dat wel is dan zien we dat veel gemeenten in de fase zitten van Verkennen en voorbereiden van een Collegestandpunt als het gaat om Burgerbegroting (Vlaardingen, Dinkelland, Deventer, Leiden, Groningen, Haarlemmermeer), een aantal van diezelfde gemeenten voeren varianten van een Burgerbegroting in als onderdeel van een ander programma (Groningen en Haarlemmermeer bv als onderdeel van Gebiedsgericht Werken) of starten binnenkort (Leystad en Tubbergen). Oss, Oldebroek en Breda zijn al bezig en hebben de eerste evaluaties al achter de rug. Deventer kent al 25 jaar wijkbudgetten en vanuit dat perspectief is deze variant op burgerbegroten 'alledaags werk' geworden.

Doorbraakmomenten bij stappen invoering burgerbegroting:

- Inzicht in de behoeften en eigen inzet inwoners (Oldebroek)
- Gedrevenheid van de burgemeester (Oldebroek)
- Werkconferentie actieve dorpsgroepen (Tubbergen)
- Wethouder op bezoek Antwerpen leerkring (Tubbergen)
- Initiatief vanuit de stad om op in te springen (Leiden)
- Festival in de stad met veel belangstellenden (Breda)
- Herindeling Geffen naar Oss gezien als kans (Oss)

Tips:

- Onderzoek Saxion rond behoefte Burgerbegroting in Deventer
- Leiden die een Burgerbegroting koppelt aan een Burgertop (initiatief uit de stad)

Meer Terugblik

Kleine en grote lessen van de Leerkring Burgerbegroting

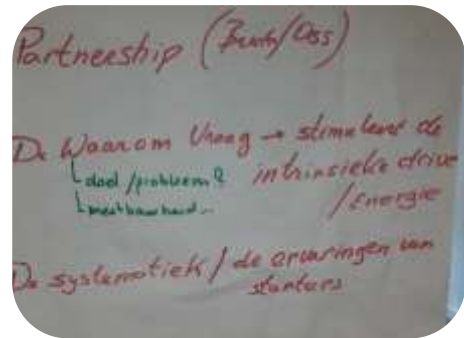

Waarom

- De waaromvraag blijven stellen, dat inspireert, houdt scherp en geeft energie
- Burgerbegroting is geen doel op zich
- Afhankelijk van het doel wat je wilt bereiken kun je Burgerbegroting een eigen vorm en lading geven

Verhoudingen veranderen

- Het gaat over meer dan alleen begroten en begrotingen, maar behoeften bewoners en bedrijven en hoe mensen zich tot elkaar verhouden
- Burgerbegroting is geen product van een gemeente, maar het is samen van de stad en een kwestie van coalities smeden

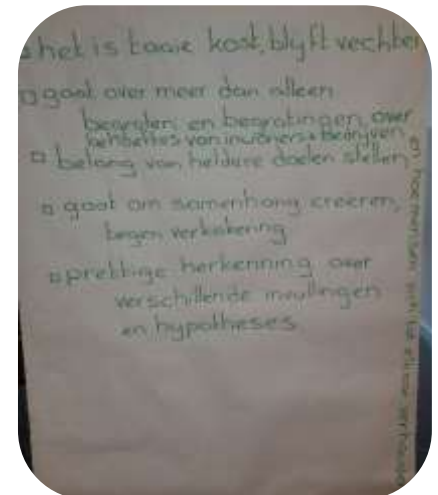

Samen

- Aansluiten bij beleving en behoeften (inhoud en proces) van interne stakeholders en externe stakeholders
- Bewustwording van de vele stakeholders die er zijn en nodig zijn
- Gaat om samenhang maken, tegen verkokering

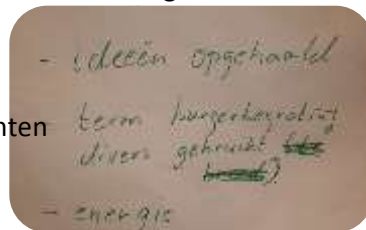
Delen

- De ervaringen en systematiek van voorlopende gemeente.
- Veel ideeën opgehaald
- Prettige herkenning over verschillende invullingen en hypothesen
- Nieuw ontstaan partnership tussen aantal gemeenten

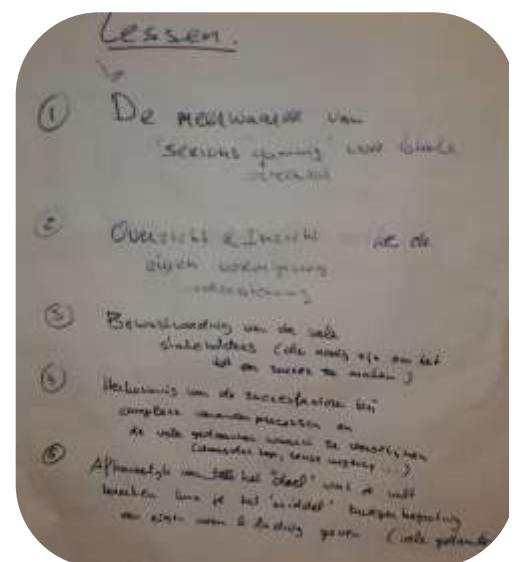
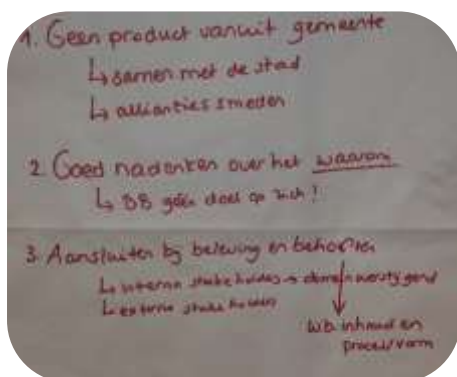
Energie

- Veel energie gekregen
- Het blijft taai kost, blijft vechten

Anders

- De meerwaarde van 'serious gaming' voor de lokale overheid
- De term burgerbegroting wordt zeer divers gebruikt
- Overzicht en inzicht van eigen vormgeving en ondersteuning 'Burgerbegroting'
- Herkenning van de succesfactoren die nodig zijn bij complexe veranderprocessen en de vele gedaanten waarin ze verschijnen (draagvlak bij de top, sense of urgency,...)

Nog meer afspraken?

- Jornt van Zuylen (VNG, Demcratic Challenge) biedt aan dat er thematische bijeenkomsten rond Burgerbegroting kunnen worden georganiseerd. Hij wil wel een en ander in gang zetten. Maar dan moeten wij er onderwerpen in gooien. BHwammmm!
- Op 6 december is er een VNGcongres Gemeentefinancien. Met oa burgerbegroting van Antwerpen op de agenda. Zie https://vng.azavista.com/event_website_pages/view/575a8183-140c-43a3-9f35-2cbeac110004/575a8182-1790-4371-b9ff-2cbeac110004/34285cd69d
- En we gaan elkaar weer terug zien. Even wat resultaten ophalen en dan bij de start van de lente 2017. Leerkring Burgerbegroting Terugkomdag op 22 maart 2017

Deventer,
Joop Hofman

